

REGULATORISCHE ACCOUNTINGREGELS 2012

**Regionale Netbeheerders Elektriciteit en Gas
Februari 2013**

Projectnaam: Regulatorische Accountingregels voor Regionale Netbeheerders
Projectnummer: 104360 / 104362
Documentnummer:

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	4
1.1	Achtergrond.....	4
1.2	Juridisch kader.....	4
1.3	Doelstellingen	4
1.4	Reikwijdte RAR	4
1.5	Aanpassing.....	4
1.6	Accountantscontrole	6
2	ALGEMENE GRONDSLAGEN	7
2.1	Grondslagen financiële verslaggeving.....	7
2.2	In aanmerking te nemen beginselen	7
2.3	Verdeelsleutels	8
2.4	Activiteiten/taken	9
2.5	Grondslagen voor omrekening van in vreemde valuta luidende bedragen	9
2.6	Inflatie.....	10
2.7	Interne verrekenprijzen	10
2.8	Rubricering en toelichting.....	10
3	VASTE ACTIVA	11
3.1	Algemeen.....	11
3.2	Immateriële vaste activa	13
3.2.1	<i>Inleiding en begripsbepaling</i>	13
3.2.2	<i>Waardering</i>	14
3.2.3	<i>Afschrijvingen</i>	14
3.3	Materiële vaste activa.....	15
3.3.1	<i>Inleiding en begripsbepaling</i>	15
3.3.2	<i>Waardering</i>	15
3.3.3	<i>Afschrijvingen</i>	17
3.3.4	<i>Rubricering en toelichting</i>	17
4	KOSTEN EN OPBRENGSTEN	20
4.1	Kosten.....	20
4.1.1	<i>Vermogenskosten</i>	20
4.1.2	<i>Afschrijvingen op vaste activa</i>	20
4.1.3	<i>Operationele kosten</i>	20
4.1.4	<i>Rubricering en toelichting operationele kosten</i>	22
4.2	Opbrengsten	23
4.3	Volumes invoeding	25
BIJLAGE 1:	INHOUDELIJKE WIJZIGINGEN TEN OPZICHTE VAN DE RAR 2011	26
BIJLAGE 2:	ELEKTRICITEIT: MATERIËLE VASTE ACTIVAKLASSEN EN AFSCHRIJVINGSTERMIJNEN	27
BIJLAGE 3:	ELEKTRICITEIT: COMPONENTEN INSTALLATIES	28
BIJLAGE 4:	GAS: MATERIËLE VASTE ACTIVAKLASSEN EN AFSCHRIJVINGSTERMIJNEN	29
BIJLAGE 5:	AFGRENZING ACTIVITEITEN / TAKEN	30

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

1.	E / G	Ingevolge artikel 41a, eerste lid, onderdeel a, van de Elektriciteitswet 1998 (hierna: E-wet) respectievelijk artikel 81a, eerste lid, onderdeel a, van de Gaswet stelt de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (hierna: de Raad) de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering (hierna: x-factor) voor regionale netbeheerders elektriciteit en gas (hierna: netbeheerders) vast. Mede op basis van de hoogte van de x-factor stelt de Raad vervolgens de maximum aansluit- en transporttarieven (hierna: nettatarieven) vast.
2.	E / G	De Raad hanteert maatstafconcurrentie¹ voor de regulering van de maximum aansluit- en transporttarieven van netbeheerders. In het systeem van maatstafconcurrentie worden de netbeheerders met elkaar vergeleken. Om in de maatstafconcurrentie netbeheerders goed met elkaar te kunnen vergelijken is een standaard voor financiële verslaggevingregels noodzakelijk. Aan de hand van deze standaard vullen netbeheerders de CODATA-module productiviteitsdata (hierna: productiviteitsdata) in, waarin de gegevens en inlichtingen zijn opgenomen die de Raad gebruikt bij het opstellen van de relevante besluiten voortvloeiend uit het wettelijke kader. De in deze standaard opgenomen financiële verslaggevingregels moeten zo nauw zijn gedefinieerd dat de opgevraagde gegevens uniform, voor één uitleg vatbaar en goed vergelijkbaar zijn. De Regulatorische Accountingregels (hierna: RAR) geven invulling aan de standaard voor financiële verslaggevingregels. Een eerste aanzet voor de RAR elektriciteit en RAR gas heeft gelegen in overeenkomsten tussen NMa en netbeheerders waarbij is overeengekomen dat netbeheerders er zorg voor dragen dat onderliggende gegevens ten behoeve van het verstrekken van, voor de regulering benodigde, gegevens en inlichtingen uit hun administratie te herleiden zijn.
3.	E / G	Deze versie van de RAR vervangt de RAR elektriciteit en gas van april 2012 en is van kracht voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2012. Per alinea is aangegeven of deze betrekking heeft op Elektriciteit (E) dan wel Gas (G) of zowel op Elektriciteit en Gas (E / G).
4.	E / G	In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de inhoudelijke ² wijzigingen ten opzichte van de versie van april 2012.

1.2 Juridisch kader

5.	E / G	Op grond van artikel 7, eerste lid, van de E-wet respectievelijk artikel 1g van de Gaswet heeft de Raad de bevoegdheid om gegevens en inlichtingen op te vragen bij netbeheerders, die

¹ Het systeem van maatstafconcurrentie is beschreven in de opeenvolgende besluiten tot vaststelling van de methode van de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering ingevolge artikel 41, eerste lid, van de E-wet respectievelijk artikel 81, eerste lid, Gaswet. Zie hiervoor de internetpagina van de Energiekamer, www.nma.nl.

² Tekstuele wijzigingen zonder invloed op de verslaggeving of wijzigingen in volgorde van randnummers zijn niet opgenomen in dit overzicht.

		nodig zijn voor uitvoering van de taken van de E-wet respectievelijk de Gaswet. Voor de uitvoering van zijn taak, bedoeld in artikel 41a van de E-wet respectievelijk artikel 81a van de Gaswet, acht de Raad het noodzakelijk dat de gegevens en inlichtingen van de netbeheerders onderling vergelijkbaar zijn. De Raad heeft hiertoe de RAR opgesteld.
6.	E / G	De Raad heeft zijn bevoegdheid om, op basis van artikel 7 van de E-wet respectievelijk artikel 1g van de Gaswet, de gegevens en inlichtingen op te vragen, ingevuld met de Beleidsregel Regulatorische accountingregels 2004 ³ . Deze beleidsregel heeft betrekking op de bevoegdheid voor de Raad om de gegevens en inlichtingen over enig jaar, voorzien van een controleverklaring, op te vragen.

1.3 Doelstellingen

7.	E / G	In de RAR dient een set van financiële verslaggevingregels en definities te worden vastgelegd die eenduidig te interpreteren zijn. Door gebruik te maken van de RAR zijn financiële gegevens van de netbeheerders goed meetbaar en vergelijkbaar.
8.	E / G	Een tweede doelstelling is het zoveel mogelijk beperken van de administratieve last voor netbeheerders. De Raad tracht dit te bereiken door werkbare financiële verslaggevingregels op te stellen en de financiële verslaggevingregels zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de huidige verslaggevingpraktijk van netbeheerders.

1.4 Reikwijdte RAR

9.	E / G	De in de RAR vastgelegde set van financiële verslaggevingregels en definities heeft betrekking op alle financiële gegevens die benodigd zijn om de wettelijke taken en bevoegdheden die de Raad heeft ten aanzien van de netbeheerders uit te kunnen voeren. De RAR dienen primair voor gegevens en inlichtingen ten behoeve van de methodebesluiten, x-factor, q-factor en rekenvoluminabesluiten en tarievenbesluiten, maar kunnen tevens dienen voor de opvraag van andere al dan niet periodiek terugkerende informatieverzoeken.
10.	E / G	De RAR zijn een standaard voor financiële verslaggevingregels. Dientengevolge hebben de RAR slechts betrekking op financiële gegevens en bepaalde niet-financiële gegevens. Gegevens met betrekking tot kwaliteitsaspecten van dienstverlening en transportdienst worden niet op basis van de RAR vastgelegd.

1.5 Aanpassing

11.	E / G	Voortschrijdend inzicht en evaluatie van de werkbaarheid van de RAR kunnen aanleiding zijn om de RAR aan te passen. Verder kunnen wetswijzigingen en/of aanpassingen van de reguleringsmethodiek leiden tot een verandering van de informatiebehoefte.
12.	E / G	Materiële aanpassingen in de RAR worden slechts gemaakt na gezamenlijk overleg tussen de Raad en de klankbordgroep RAR. In de klankbordgroep RAR zijn alle netbeheerders vertegenwoordigd.

³ Staatscourant 28 oktober 2004, nr. 208/pag. 52, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2004-208-p52-SC67219.html>.

13.	E / G	Indien de RAR in de opvatting van de netbeheerder of diens accountant niet of niet duidelijk voorzien in een bepaalde situatie treedt de netbeheerder al dan niet gezamenlijk met diens accountant in overleg met de Raad. De Raad legt uit dat overleg voortkomende standpunten indien van toepassing sectorbreed schriftelijk voor aan de netbeheerder(s). Deze standpunten zijn te beschouwen als een aanpassing van deze RAR.
-----	-------	---

1.6 Accountantscontrole

14.	E / G	De productiviteitsdata dienen te worden gecontroleerd door een door de netbeheerder aan te wijzen registeraccountant. De accountant dient de opgevraagde modules c.q. gegevens te voorzien van een controleverklaring. De eisen die aan de accountantscontrole worden gesteld zijn vastgelegd in een audit-instructie die deel uitmaakt van het informatieverzoek productiviteitsdata.
-----	-------	--

2 Algemene grondslagen

2.1 Grondslagen financiële verslaggeving

15.	E / G	Bij het opstellen van deze RAR is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor de financiële verslaggeving waaronder de International Financial Reporting Standards (hierna: IFRS). Dit betekent onder andere dat geen kosten voor reserveringen mogen worden opgenomen.
16.	E / G	De netbeheerders dienen de productiviteitsdata in te vullen op basis van de in de RAR vastgelegde accountingregels, in aanmerking genomen het feit dat de in de RAR vastgelegde accountingregels kunnen afwijken van de in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor de financiële verslaggeving waaronder de IFRS. Randnummer 13 is van toepassing indien deze RAR naar opvatting van de netbeheerder of diens accountant onvoldoende duidelijkheid bieden.

2.2 In aanmerking te nemen beginselen

17.	E / G	De netbeheerder dient de volgende beginselen ⁴ in ieder geval in aanmerking te nemen bij het invullen van zijn productiviteitsdata:
18.	E / G	Het <i>toerekenings- en causaliteitsbeginsel</i> . Gevolgen van transacties en andere gebeurtenissen worden verwerkt wanneer zij zich voordoen (en niet wanneer geldmiddelen worden ontvangen of betaald) en worden verwerkt in de productiviteitsdata over de periode waarop ze betrekking hebben.
19.	E / G	Het voorzichtigheids- en realisatiebeginsel. Winsten worden slechts genomen als zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het boekjaar, worden in acht genomen, indien zij vóór het opmaken van de productiviteitsdata bekend zijn geworden.
20.	E / G	Het <i>matchingbeginsel</i> . Lasten die samenhangen met de verrichte prestaties dienen in beginsel te worden toegerekend aan de periode waarin de baten die voortvloeien uit de prestaties zijn verantwoord. Dit mag echter niet leiden tot de verwerking van balansposten in strijd met het voorzichtigheidsbeginsel.
21.	E / G	Het <i>continuïteitsbeginsel</i> . De productiviteitsdata worden ingevuld in de veronderstelling dat de continuïteit van de onderneming gewaarborgd is en dat zij haar bedrijf in de afzienbare toekomst zal voortzetten.

⁴ Deze zijn mede ontleend aan het Stramien voor de opstelling en vormgeving van jaarrekeningen (NL-GAAP) en het Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements (IFRS).

22.	E / G	<p><i>Bestendige gedragslijn.</i> De productiviteitsdata geven op een stelselmatige wijze de samenstelling van de activaposten en de samenstelling en de grootte van de totale kosten en omzet op het einde van het boekjaar respectievelijk van het lopende boekjaar weer.</p>
23.	E / G	<p>De bestendige gedragslijn betreft tevens de consistentie tussen de productiviteitsdata Elektriciteit enerzijds en de productiviteitsdata Gas anderzijds. Dat houdt in dat een onderlinge samenhang bestaat in de wijze waarop de data tot stand komen. De kostentoe rekening die in beide informatieverzoeken productiviteitsdata wordt toegepast, dient – tenzij niet relevant – overeen te stemmen. Deze onderlinge samenhang bestaat -voor zover relevant- ook ten opzichte van de wijze waarop andere (financiële) informatieverzoeken tot stand komen.</p> <p>Ook houdt de bestendige gedragslijn in dat sprake is van een afbakening tussen de productiviteitsdata Elektriciteit, de productiviteitsdata Gas en de productiviteitsdata meetdomein. Activa, kosten en opbrengsten die worden opgenomen in de productiviteitsdata Elektriciteit, worden bijvoorbeeld niet tevens meegenomen in de productiviteitsdata Gas of de productiviteitsdata meetdomein en vice versa.</p> <p>Een bestendige gedragslijn houdt voorts in dat geen activering plaatsvindt van bestedingen (uitgaven, rekening houdend met verplichtingen) die in eerdere jaren als kosten zijn verantwoord in de productiviteitsdata.</p>

2.3 Verdeelsleutels

24.	E / G	<p>Kosten en activa worden in eerste instantie toegerekend aan de taken of activiteiten waarop deze betrekking hebben, op basis van aantoonbare causaliteit ('directe kosten').</p>
25.	E / G	<p>Kosten en activa die niet causaal verband houden met en daardoor niet direct kunnen worden toegerekend aan taken of activiteiten, worden alsnog toegerekend door toepassing van verdeelsleutels. Hierbij worden de volgende criteria in acht genomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Reflectie inzet productiemiddelen: de verdeelsleutels per kostensoort dienen zo veel mogelijk de inzet van de onderliggende 'productiemiddelen' te reflecteren. De inzet van een productiemiddel (waaronder arbeid) komt tot uitdrukking in een (aantal) logische kenmerk(en) waarmee dat productiemiddel, en met name de variaties in de inzet daarvan, in de regel wordt c.q. worden geduid (bijvoorbeeld: bestede uren, ruimtegebruik, benutte capaciteit, getransporteerde volumes, netlengte, etc.) ▪ Verdeelsleutels dienen <u>consistent</u> (door de tijd, eenduidig voor verschillende tariefcategorieën, eenduidig voor verschillende toepassingen), afdoende beargumenteerd en toereikend gedocumenteerd te zijn. ▪ De toepassing van verdeelsleutels is <u>transparant</u>. Dit wil zeggen dat duidelijk is welke indirecte kosten door middel van verdeelsleutels worden toegerekend, wat de samenstelling (parameters) van de verdeelsleutels is en welke onderliggende waarden zijn gebruikt voor de berekening van de verdeelsleutels.

26.	E / G	Ten behoeve van een juiste kostentoerekening gelden de voorgaande twee randnummers eveneens voor de kostentoerekening vanuit een hoger niveau (bijvoorbeeld netwerkbedrijf of netbeheerder) naar de in de volgende paragraaf genoemde taken.

2.4 Activiteiten/taken

27.	E / G	De wettelijke taken die de netbeheerder moet uitvoeren op basis van verplichtingen in de wet staan voor elektriciteit en gas gedefinieerd in respectievelijk artikel 16 van de E-wet en artikel 10 van de Gaswet. Voor de wettelijke taken die omschreven zijn in artikel 16 van de E-wet geldt dat deze onderscheiden kunnen worden in taken binnen het transport- en aansluitdomein en taken binnen het meetdomein. Voor de wettelijke taken die omschreven zijn in artikel 10 van de Gaswet geldt dat deze onderscheiden kunnen worden in taken binnen het transportdomein, taken binnen het aansluitdomein en taken binnen het meetdomein ⁵ . In het vervolg van deze RAR wordt aan deze domeinen gerefereerd voor het afbakenen van taakgebieden waarvoor in de productiviteitsdata gegevens worden opgevraagd.
28.	E / G	De productiviteitsdata die via deze RAR worden geadmistreerd en uitgevraagd dienen uitsluitend gegevens te bevatten over het transportdomein ⁶ en het aansluitdomein ⁷ . Gegevens over investeringen, desinvesteringen, kosten, opbrengsten, volumes en andere posten welke betrekking hebben op het meetdomein dienen te allen tijde en volledig buiten deze productiviteitsdata te worden gehouden.
29.	E / G	Binnen de diverse domeinen moet onderscheid worden gemaakt tussen gegevens die betrekking hebben op activiteiten waarvoor de NMa ex ante maximumtarieven vaststelt (tariefgerereguleerd), en activiteiten waarvoor de NMa geen ex ante tarief vaststelt (niet-tariefgerereguleerd). Bijlage 5 bevat een schematische weergave van de afgrenzing van de activiteiten / taken.

2.5 Grondslagen voor omrekening van in vreemde valuta luidende bedragen

30.	E / G	De balansposten die worden uitgedrukt in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum, tenzij specifieke posities zijn afgedekt met valutatermijntransacties. Een transactie in vreemde valuta gedurende de verslagperiode wordt in de productiviteitsdata verwerkt tegen de koers die geldt op de transactiedatum.

⁵ Gegevens voor het meetdomein worden separaat uitgevraagd op basis van de RAR meetdomein. Gegevens die via de RAR meetdomein worden uitgevraagd mogen niet in deze productiviteitsdata zijn opgenomen vice versa.

⁶ Inclusief meters ten behoeve van bedrijfsgebruik (gebruik voor de bedrijfsvoering van een netbeheerder)

⁷ Voor gas worden de gegevens voor het transportdomein en het aansluitdomein gesplitst uitgevraagd, voor elektriciteit worden de gegevens voor deze twee domeinen gezamenlijk uitgevraagd

2.6 Inflatie

31.	E / G	De netbeheerders leveren in de productiviteitsdata de financiële gegevens nominaal aan, op basis van de in de RAR vastgelegde accountingregels. Ter berekening van de productiviteitsverandering dienen de kostenniveaus van verschillende jaren vergelijkbaar te zijn. Hiertoe corrigeert de Raad de door de netbeheerder verstrekte nominale gegevens voor in- en deflatie (hierna: gecorrigeerde gegevens). Deze in- en deflatiecorrecties worden uitsluitend door de Raad uitgevoerd.

2.7 Interne verrekenprijzen

32.	E / G	Indien de netbeheerder goederen of diensten betreft van groepsmaatschappijen dienen de financiële transacties die hieruit voortvloeien in de productiviteitsdata te zijn opgenomen op basis van marktconforme prijzen, tarieven en voorwaarden. Hiervan wordt geacht sprake te zijn indien: a) de netbeheerder de bedoelde goederen of diensten heeft afgenomen tegen dezelfde of vergelijkbare prijzen, tarieven en voorwaarden als die zijn gehanteerd voor andere groepsmaatschappijen; b) de omvang van de interne verrekeningen die de netbeheerder verantwoordt uit hoofde van de levering van de goederen en/of diensten door groepsmaatschappijen, in verhouding is met de mate waarin de netbeheerder de goederen of diensten van de leverende groepsmaatschappij heeft afgenomen; c) de prijzen en tarieven die door de leverende groepsmaatschappij aan de netbeheerder in rekening zijn gebracht voor de levering van goederen of diensten zijn gebaseerd op de werkelijk daaraan toe te rekenen kosten, eventueel verhoogd met een naar redelijkheid en billijkheid vastgestelde marge die niet wezenlijk ⁸ uitgaat boven een marge die in het handelsverkeer gebruikelijk is voor desbetreffende goederen of diensten.
33.	E / G	Het vervaardigen van materiële vaste activa of het plegen van onderhoud kan de netbeheerder zelf uitvoeren, uitbesteden aan een onafhankelijke derde onderneming of uitbesteden aan een gelieerde onderneming, bijvoorbeeld een infrabedrijf. In het geval van uitbesteding aan een gelieerde onderneming is het vorige randnummer niet van toepassing en wordt de interne vervaardigingsprijs ⁹ van de gelieerde onderneming gebruikt om materiële vaste activa te activeren.

2.8 Rubricering en toelichting

34.	E / G	De netbeheerder rubriceert en licht de productiviteitsdata toe met inachtneming van de indeling in de invulmodules E en G en de paragrafen rubricering en toelichting in hoofdstuk 3 (vaste activa) en hoofdstuk 4 (kosten en opbrengsten) ¹⁰ .

⁸ Voor wat betreft de betekenis van het begrip 'wezenlijk' in deze RAR dient te worden aangesloten bij de regelgeving omtrent accountantscontrole van financiële informatie.

⁹ Het begrip vervaardigingsprijs wordt verder uitgewerkt in hoofdstuk drie, randnummer 65.

¹⁰ Hierdoor worden dubbele richtlijnen in RAR en invulmodule voorkomen.

3 Vaste activa

3.1 Algemeen

35.	E / G	Een vast actief wordt gedefinieerd als een uit gebeurtenissen in het verleden voortgekomen middel waarover de netbeheerder de beschikkingmacht heeft, dat hij in gebruik heeft genomen in het kader van de transportdienst en/of aansluitdienst en waaruit in de toekomst naar verwachting economische voordelen naar de netbeheerder zullen vloeien. Tevens moet voldaan zijn aan de voorwaarde dat de kostprijs van een vast actief betrouwbaar kan worden vastgesteld. Deze RAR gebruiken het woord 'bestedingen' als equivalent voor het IFRS begrip 'kostprijs van een vast actief' ¹¹ .
36.	E	De vaste activa bestaan uit twee onderdelen die separaat van elkaar worden bepaald: a) vaste activa in gebruik zijn genomen vóór 1 januari 2001 en b) vaste activa die in gebruik zijn genomen op 1 januari 2001 of later.
	G	Zowel voor de transportdienst als de gasaansluitdienst bestaan de vaste activa uit twee onderdelen die separaat van elkaar worden bepaald: a) vaste activa die in gebruik zijn genomen voor 1 januari 2004 (activa transportdienst) respectievelijk 1 januari 2009 (gasaansluitdienst) en b) vaste activa die in gebruik zijn genomen op 1 januari 2004 (activa transportdienst) of later respectievelijk 1 januari 2009 (gasaansluitdienst) of later. Bij een drietal netbeheerders is sprake van een Extra Hogedruk netwerk (EHD-net) waarvan de initiële GAW per 1 januari 2006 is vastgesteld.
37.	E	De gestandaardiseerde activawaarde van de vaste activa die in gebruik zijn genomen vóór 1 januari 2001, alsmede de resterende afschrijvingstermijn van deze activa vanaf 1 januari 2001, zijn voor elke netbeheerder vastgelegd in het besluit tot vaststelling van de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering voor de periode 2001-2003 ¹² . De jaarlijks gestandaardiseerde afschrijvingskosten voor de activawaarde per 1 januari 2001 zijn voor elke netbeheerder te berekenen door de gestandaardiseerde activawaarde te delen door de resterende afschrijvingstermijn. Deze jaarlijkse gestandaardiseerde afschrijvingskosten worden in acht genomen totdat de gestandaardiseerde activawaarde is gereduceerd tot nihil. De berekening van de gestandaardiseerde activawaarde en de afschrijvingen vindt plaats met inachtneming van de effecten van de overdracht van de HS-netten.

¹¹ Het begrip bestedingen is hetzelfde als uitgaven rekening houdend met de verplichtingen. Zo leidt een factuur voor de aanleg van een leiding in december van jaar t tot (indien in gebruik genomen) een activeerbaar bedrag in jaar t, waarbij de uitgaaf (betaling van de factuur) plaatsvindt in januari van jaar t + 1.

¹² De gestandaardiseerde activawaarde en afschrijvingskosten zijn vastgelegd in het tweede herziene besluit op bezwaar tot vaststelling van de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering ingevolge artikel 41, eerste lid, van de E-wet voor de periode 2001-2003, gedateerd 3 juni 2003, met kenmerk 101496-65.O.191.

	G	<p>De gestandaardiseerde activawaarde van de vaste activa die in gebruik zijn voor de transportdienst en die in gebruik zijn genomen vóór 1 januari 2004, en de resterende afschrijvingstermijn van deze activa vanaf 1 januari 2004, zijn voor elke netbeheerder vastgelegd in appendix 1 van bijlage 1 van de overeenkomst.</p> <p>De gestandaardiseerde activawaarde van de vaste activa die in gebruik zijn voor de gasaansluitdienst en die in gebruik zijn genomen vóór 1 januari 2009, en de resterende afschrijvingstermijn van deze activa vanaf 1 januari 2009, is voor elke netbeheerder (voor het eerst) vastgelegd in het besluit tot vaststelling van de x-factor die geldt voor de vierde reguleringsperiode voor regionale netbeheerders gas.</p>
38.	G	<p>De jaarlijks gestandaardiseerde afschrijvingen voor de activawaarde per 1 januari 2004 (transportdienst) respectievelijk per 1 januari 2006 (EHD) en per 1 januari 2009 (gasaansluitdienst) zijn voor elke netbeheerder te berekenen door de gestandaardiseerde activawaarde te delen door de resterende afschrijvingstermijn. Deze jaarlijkse gestandaardiseerde afschrijvingskosten worden in acht genomen totdat de gestandaardiseerde activawaarde is gereduceerd tot nihil.</p>
39.	E / G	<p>De activawaarde en afschrijvingen van investeringen die in gebruik zijn genomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) op of na 1 januari 2001 (elektriciteit) of b) op of na 1 januari 2004 (gas: transportdienst) of c) op of na 1 januari 2006 (gas: EHD) of d) op of na 1 januari 2009 (gasaansluitdienst) <p>worden berekend met inachtneming van de richtlijnen uit deze RAR.</p>
40.	E / G	<p>Er is sprake van een desinvestering indien een vast actief niet meer in gebruik is bij de netbeheerder en het betreffende vast actief in gebruik was genomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) op of na 1 januari 2001 (elektriciteit) of b) op of na 1 januari 2004 (gas: transportdienst) of c) op of na 1 januari 2006 (gas: EHD) of d) op of na 1 januari 2009 (gasaansluitdienst) <p>Bij een overdracht van activa aan een andere (landelijke of regionale) netbeheerder:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zijn deze datums niet van toepassing en - vindt de desinvestering plaats tegen de boekwaarde die de Raad hanteert op het moment van overdracht.
41.	E / G	<p>De netbeheerder moet opbrengsten die op enigerlei wijze samenhangen met de desinvestering opgeven in de productiviteitsdata.</p>
42.	E / G	<p>Bijzondere waardeverminderingen doen zich regulatorisch in beginsel niet voor, omdat de GAW een basis vormt voor het bepalen van de hoogte van de tarieven. Indien de netbeheerder van mening is dat mogelijk sprake is van een bijzondere waardevermindering treedt hij in overleg met de Raad. Op basis van dat overleg neemt de Raad een standpunt in over het opnemen van de bijzondere waardevermindering in</p>

		de productiviteitsdata van de netbeheerder. De productiviteitsdata bevatten uitsluitend een bijzondere waardevermindering indien het standpunt van de Raad daar ruimte voor geeft.
43.	G	De netbeheerder onderscheidt transportafhankelijke en transportonafhankelijke activa. Transportonafhankelijke vaste activa zijn alle vaste activa die geen directe relatie hebben met de benodigde transportcapaciteit of het transportvolume ¹³ . Transportafhankelijke vaste activa zijn alle vaste activa die een directe relatie hebben met de benodigde transportcapaciteit of het transportvolume.
44.	E / G	De Raad berekent met behulp van de criteria die in deze RAR zijn opgenomen: a) de afschrijvingen voor het boekjaar; b) de cumulatieve afschrijvingen; c) de boekwaarden per begin en einde van het boekjaar; d) de cumulatieve afschrijvingen van de desinvesteringen; e) resultaten op desinvesteringen.

3.2 Immateriële vaste activa

3.2.1 Inleiding en begripsbepaling

45.	E / G	Een immaterieel actief is een identificeerbaar niet-monetair actief zonder fysieke gedaante dat wordt gebruikt voor productie, aflevering van goederen of diensten, voor verhuur aan derden of voor administratieve doeleinden, in het kader van de transportdienst en/of de aansluitdienst.
46.	E/ G	De netbeheerder rubriceert investeringen in immateriële vaste activa als volgt: a) software; b) overige immateriële vaste activa.
47.	E / G	Onder software vallen gekochte en zelfontwikkelde programmatuur. Software die niet separeerbaar is, bijvoorbeeld omdat deze software integraal onderdeel uitmaakt van een machine, valt onder de materiële vaste activa.
48.	E / G	Goodwill ¹⁴ wordt niet geactiveerd. Goodwill is namelijk per definitie geen actief dat wordt aangewend voor uitvoering van de wettelijke taken van een netbeheerder.
49.	E / G	Al dan niet intern ontwikkelde merken, logo's, klantenbestanden en gelijksoortige items dienen niet te worden geactiveerd.

¹³ Immateriële vaste activa zijn per definitie transportonafhankelijk

¹⁴ Dit geldt zowel voor zelf gekweekte als van derden verkregen goodwill.

3.2.2 Waardering		
50.	E / G	Immateriële vaste activa dienen te worden gewaardeerd op basis van historische kosten vanaf het moment dat aan de criteria voor activering is voldaan. Onder historische kosten wordt de prijsgrondslag verkrijgings- of vervaardigingsprijs verstaan.
51.	E / G	In geval van afzonderlijke verkrijging bestaat de verkrijgings- of vervaardigingsprijs uit de aankoopprijs inclusief alle direct toe te rekenen bestedingen om het actief voor gebruik geschikt te maken. Wanneer een immaterieel vast actief wordt verkregen bij een fusie of overname, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs op het moment van de overname. Indien het overgenomen actief reeds door de Raad wordt betrokken in zijn reguleringsmethoden, vindt waardering plaats tegen de boekwaarde die de Raad hanteert op het moment van verkrijging.
52.	E / G	Het begrip vervaardigingsprijs is van toepassing op intern vervaardigde activa. De elementen die deel uitmaken van de vervaardigingsprijs zijn conform de elementen die in International Accounting Standard 16 (IAS 16) onder de vervaardigingsprijs vallen ¹⁵ . Deze RAR onderscheiden de elementen in twee categorieën: a) directe kosten; b) rente ¹⁶ .
53.	E / G	Bestedingen na de eerste verwerking van een gekocht of zelf vervaardigd actief dienen in principe als operationele kosten te worden verantwoord. Activering vindt slechts plaats indien: a) het waarschijnlijk is dat de bestedingen zullen leiden tot een toename van de verwachte toekomstige economische voordelen; en b) de vaststelling van de bestedingen en de toerekening aan het actief op een betrouwbare wijze kunnen geschieden.
3.2.3 Afschrijvingen		
54.	E / G	Alle mutaties in immateriële vaste activa worden verondersteld te hebben plaatsgevonden medio het boekjaar. Afschrijvingen in het jaar van aanschaf, gereedmelding of desinvestering worden daarom, ongeacht het moment dat het actief voor gebruik beschikbaar is (of niet langer beschikbaar is), over een half jaar berekend.
55.	E / G	Afschrijvingen worden berekend met behulp van de lineaire afschrijvingsmethode over de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en een restwaarde van nihil.
56.	E / G	De afschrijvingstermijn van software is 5 jaren.

¹⁵ Zo bevat IAS 16.19 de bepaling dat indirecte kosten voor administratieve en andere algemene overhead kosten niet toegerekend mogen worden aan het vast actief. Deze kosten/bestedingen maken dus geen deel uit van de vervaardigingsprijs.

¹⁶ Rente wordt slechts geactiveerd indien een project onderhanden is, zie randnummer 69.

57.	E / G	Voor overige immateriële vaste activa dient de afschrijvingstermijn overeen te stemmen met de geschatte levensduur met een maximum van 20 jaar. In de toelichting wordt de gehanteerde afschrijvingstermijn onderbouwd.
58.	E / G	De Raad berekent de afschrijvingen op immateriële vaste activa op basis van de criteria uit deze RAR.

3.3 Materiële vaste activa

3.3.1 Inleiding en begripsbepaling

59.	E / G	Onder materiële vaste activa worden activa verstaan die bestemd zijn om de uitoefening van de werkzaamheden van de rechtspersoon in het kader van de transportdienst en de aansluitdienst duurzaam te dienen. Voor de bepaling van hetgeen tot de materiële vaste activa dient te worden gerekend, is niet de juridische, maar de economische eigendom doorslaggevend.
60.	E / G	Netwerken in beheer door netbeheerder A en die (juridisch) eigendom zijn van netbeheerder B, worden alleen in de productiviteitsdata van netbeheerder A opgenomen. De netbeheerder voorkomt een dubbel telling: gerelateerde posten zoals betaalde gebruiksvergoedingen worden geëlimineerd.
61.	E / G	Onder gemeenschappelijke materiële vaste activa worden materiële vaste activa verstaan die door meerdere groepsmaatschappijen binnen de groep waarvan de netbeheerder deel uitmaakt worden gebruikt. De economische eigendom is doorslaggevend voor opname onder de materiële vaste activa bij de netbeheerder. Activa die (gedeeltelijk) worden gebruikt door de netbeheerder, maar waarvan het economisch eigendom berust bij een groepsmaatschappij, worden niet door de netbeheerder als activa in zijn productiviteitsdata opgenomen. De vergoeding die de netbeheerder voor het gebruik betaalt, wordt in de productiviteitsdata opgenomen onder de operationele kosten; deze vergoeding dient in overeenstemming te zijn met de bepalingen over interne verrekenprijzen in randnummer 32.
62.	E / G	Activa in aanbouw of in bestelling maken geen deel uit van de gestandaardiseerde activawaarde en mogen daardoor niet worden opgenomen in de productiviteitsdata.

3.3.2 Waardering

63.	E / G	Materiële vaste activa dienen te worden gewaardeerd op basis van historische kosten vanaf het moment dat aan de criteria voor activering is voldaan. Onder historische kosten wordt de prijsgrondslag verkrijgings- of vervaardigingsprijs verstaan.
64.	E / G	In geval van verkrijging bestaat de verkrijgings- of vervaardigingsprijs uit de aankoopprijs inclusief alle direct toe te rekenen bestedingen om het actief voor gebruik

		geschikt te maken. Wanneer een materieel vast actief wordt verkregen bij een fusie of overname, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs op het moment van de overname. Indien het overgenomen actief reeds door de Raad wordt betrokken in zijn reguleringsmethoden, vindt waardering plaats tegen de boekwaarde die de Raad hanteert op het moment van verkrijging.
65.	E / G	Het begrip vervaardigingsprijs is van toepassing op intern vervaardigde activa. De elementen die deel uitmaken van de vervaardigingsprijs zijn conform de elementen die in International Accounting Standard 16 (IAS 16) onder de vervaardigingsprijs vallen ¹⁷ . Deze RAR onderscheiden de elementen in twee categorieën: a) directe kosten en b) rente ¹⁸ .
66.	E / G	Kosten worden als direct aangemerkt wanneer een aantoonbare causaliteit aanwezig is tussen de rechtstreeks toegerekende kosten en het vast actief. De volgende categorieën worden onderscheiden: a) materialen; b) interne uren; en c) diensten derden.
67.	E / G	De kosten van materialen en diensten van derden worden opgenomen tegen inkoopprijs en bijkomende kosten exclusief een interne winstopslag.
68.	E / G	De kosten van interne uren als onderdeel van de vervaardigingsprijs zijn gebaseerd op een intern uurtarief exclusief een winstopslag. Het intern uurtarief bestaat uitsluitend uit de directe personeelslasten, zijnde brutosalariissen, werkgeverslasten en overige directe personeelskosten.
69.	E / G	Aan activa die ultimo boekjaar in aanbouw zijn ¹⁹ wordt rente toegerekend ter grootte van de gemiddelde waarde van die activa in dat boekjaar, vermenigvuldigd met de door de Raad vastgestelde nominale Weighted Average Cost of Capital (hierna: WACC) die in het betreffende boekjaar van toepassing is. De gemiddelde waarde van activa in aanbouw in een boekjaar wordt gelijk gesteld aan (cumulatieve bestedingen ²⁰ primo boekjaar + cumulatieve bestedingen ultimo boekjaar, vóór rentetoerekening) / 2.
70.	E / G	Van derden ontvangen bijdragen worden, met inachtneming van het matchingbeginsel, in mindering gebracht op de geactiveerde bestedingen. Het gaat hierbij in ieder geval om matching van materiële van derden ontvangen bijdragen, conform de matching die

¹⁷ Zo bevat IAS 16.19 de bepaling dat indirecte kosten voor administratieve en andere algemene overhead kosten niet toegerekend mogen worden aan het vast actief. Deze kosten/bestedingen maken dus geen deel uit van de vervaardigingsprijs.

¹⁸ Rente wordt slechts geactiveerd indien een project onderhanden is, zie randnummer 69.

¹⁹ Deze activa in aanbouw zijn nog niet als investering opgenomen in de productiviteitsdata.

²⁰ Waaronder de voor het betreffende actief in aanbouw in voorgaande jaren toegerekende rente

		is toegepast in de jaarrekening van de netbeheerder. Onder de van derden ontvangen bijdragen vallen onder andere de bijdragen eenmalige aansluitvergoedingen (EAV) ²¹ .
71.	E / G	Uit doelmatigheidsoverwegingen worden andere vaste bedrijfsmiddelen met een waarde gelijk of lager dan EUR 5.000 onmiddellijk in de periode van aankoop als operationele kosten verantwoord.
72.	E / G	Bestedingen na de ingebruikname van een gekocht of zelf vervaardigd actief (bijvoorbeeld de kosten voor groot onderhoud) dienen in principe als operationele kosten te worden verantwoord. Activering vindt slechts plaats indien: a) sprake is van een levensduurverlenging met minimaal vijf jaren; en b) de vaststelling van de bestedingen en de toerekening aan het actief op een betrouwbare wijze kunnen geschieden.
3.3.3 Afschrijvingen		
73.	E / G	Alle mutaties in materiële vaste activa worden verondersteld te hebben plaatsgevonden medio het boekjaar. Afschrijvingen in het jaar van aanschaf, gereedmelding of desinvestering worden daarom, ongeacht het moment dat het actief in het betreffende jaar voor gebruik beschikbaar is (of niet langer beschikbaar is), over een half jaar berekend.
74.	E / G	Afschrijvingen worden berekend met behulp van de lineaire afschrijvingsmethode over de historische kosten en een restwaarde van nihil.
75.	E / G	Voor de bepaling van de levensduur wordt aangesloten bij het overzicht van de vastgestelde gestandaardiseerde levensduren dat is opgenomen in bijlage 2 respectievelijk bijlage 4.
76.	E / G	De Raad berekent de afschrijvingen op materiële vaste activa op basis van de criteria uit deze RAR.
3.3.4 Rubricering en toelichting		
77.	E	Materiële vaste activa dienen te worden gerubriceerd conform het overzicht in bijlage 2.
	G	Materiële vaste activa worden verdeeld in transportonafhankelijke vaste activa, transportafhankelijke vaste activa en gasaansluitingen. Transportonafhankelijke vaste activa zijn alle vaste activa die geen directe relatie hebben met de benodigde transportcapaciteit of het transportvolume. Transportafhankelijke vaste activa zijn alle vaste activa die een directe relatie hebben met de benodigde transportcapaciteit of het transportvolume.

²¹ Indien van toepassing gecorrigeerd voor restituties op grond van artikel 2.4.5 van de Tarieencode, zoals gewijzigd vastgesteld door de Raad van Bestuur van de NMa bij besluit van 24 februari 2009, nr. 102466/23.

78.	G	Onder transportonafhankelijke materiële vaste activa vallen in ieder geval: a) activa die worden aangewend voor administratieve werkzaamheden; b) activa die worden aangewend voor dataverwerking, alsmede activa die worden gebruikt voor allocatie, reconciliatie en validatie; c) activa die worden aangewend voor marktfacilitering (het beheer van het aansluitingenregister en het afhandelen van switch- en verhuisberichten); d) activa die worden aangewend voor facturering; e) activa die worden aangewend voor kwaliteitsbewaking van het gas; f) gebouwen en magazijnen niet behorende bij de netinfrastructuur; en g) activa die worden aangewend voor het opstellen van transportcontracten.
79.	G	Onder transportafhankelijke materiële vaste activa vallen in ieder geval: a) activa waaruit het gastransportnet ²² bestaat; b) activa die dienen ter instandhouding van het gastransportnet; c) activa die worden aangewend voor de handhaving van het drukniveau; en d) gebouwen en magazijnen behorende bij de netinfrastructuur;
80.	G	Onder activa gasaansluitingen verantwoordt de netbeheerder de bestedingen die hij in het verslagjaar heeft gedaan voor gasaansluitingen en die voldoen aan de algemene activeringscriteria ²³ .
81.	G	Onder een gasaansluiting wordt verstaan: één of meer verbindingen tussen een gastransportnet en een onroerende zaak als bedoeld in artikel 16, onderdelen a tot en met d, van de Wet waardering onroerende zaken.
82.	G	Netkoppelingen behoren niet tot de gasaansluitingen. Onder een netkoppeling wordt verstaan: de verbinding tussen het landelijk gastransportnet en een regionaal gastransportnet dan wel de verbinding tussen een regionaal gastransportnet en een ander regionaal gastransportnet. In het laatstbedoelde geval bevat de netkoppeling tevens alle door de netbeheerder aangebrachte hulpmiddelen, zoals de meetinrichting, hoofdkranen, drukregelaars en beveiligingsinrichtingen.
83.	G	Onder het aanleggen van een gasaansluiting wordt verstaan: het verrichten van alle werkzaamheden en het leveren van alle benodigdheden die nodig zijn om een

²² Zie artikel 1 eerste lid sub d van de Gaswet voor een volledige definitie van het begrip gastransportnet. Leidingen, hulpmiddelen en installaties van een afnemer die gelegen zijn binnen een terrein dat eigendom is van deze afnemer en die uitsluitend dienen voor het transport van gas voor eigen gebruik door de afnemer of voor verbruik door anderen die op dat terrein zijn gevestigd vallen niet onder het gastransportnet.

²³ Bestedingen als gevolg van werkzaamheden die niet in de meest directe zin bijdragen aan aanleg, sanering of wijzigen van aansluitingen zijn operationele kosten. Concrete voorbeelden van dergelijke werkzaamheden zijn incidenteel of periodiek onderhoud, uitgebruikname of verwijdering van een bestaande aansluiting, heraansluiting van een aansluiting en processen om een bestaande aansluiting te beheren.

		aansluiting tot stand te brengen en in bedrijf te nemen, daaronder mede inbegrepen straatwerk en eenmalige administratieve handelingen.
84.	G	Onder het saneren van een gasaansluiting wordt verstaan: het verrichten van alle werkzaamheden en het leveren van alle benodigdheden die nodig zijn om de verwachte levensduur van de aansluiting met minimaal vijf jaar te verlengen, daaronder mede inbegrepen straatwerk en eenmalige administratieve handelingen.
85.	G	Onder het wijzigen van een gasaansluiting wordt verstaan: het verrichten van alle werkzaamheden en het leveren van alle benodigdheden, met inbegrip van straatwerk en eenmalige administratieve handelingen, die nodig zijn om de aansluiting te verzwaren of te herconfigureren met als doel om de capaciteit, drukniveau, ligging of functie van de aansluiting aan te passen op de gewenste situatie.
86.	G	De materiële vaste activa dienen te worden gerubriceerd conform het overzicht in bijlage 4.

4 Kosten en opbrengsten

4.1 Kosten

87. E / G De totale kosten van een netbeheerder bestaan uit:
- a) vermogenskosten;
  - b) afschrijvingen; en
  - c) operationele kosten.

4.1.1 *Vermogenskosten*

88. E / G In de vermogenskostenvergoeding zijn de vennootschapsbelasting en financieringskosten opgenomen voor zowel het vreemd vermogen als het eigen vermogen.
89. E / G De Raad berekent de vermogenskostenvergoeding op basis van de reële WACC en de geïnfleerde activagegevens.

4.1.2 *Afschrijvingen op vaste activa*

90. E / G De Raad berekent de afschrijvingen op basis van de criteria uit deze RAR.

4.1.3 *Operationele kosten*

91. E / G Operationele kosten worden gedefinieerd als alle kosten die
- a) betrekking hebben op de netbeheerder en toerekenbaar zijn aan de uitoefening van de taken inzake het transport- en aansluitdomein voor zichzelf, voor andere netbeheerders of voor anderen die recht van gebruik van een net hebben en
  - b) geen vermogenskostenvergoeding of afschrijvingen zijn.
92. E / G Tot de operationele kosten behoren niet:
- a) Afschrijvingen (waaronder resultaten op desinvesteringen) en vermogenskosten
  - b) goodwill
  - c) gebruiksvergoedingen (onder andere huur/lease) voor activa in beheer bij de netbeheerder en in juridisch eigendom van een andere netbeheerder²⁴
  - d) financiële baten en lasten (rente)
  - e) vennootschapsbelasting
  - f) transactiekosten voor financieringen (upfront fees voor onderwriters, jaarlijkse fees voor kredietfaciliteiten en overhead kosten, zoals administratieve-, treasury- en juridische kosten om de vreemd vermogen portefeuille te beheren en kosten voor het hebben van een credit rating²⁵)

²⁴ Zie hoofdstuk 3, randnummer 60 voor de toelichting

²⁵ Zie Oxera, *Updating the WACC for energy networks, Quantitative analysis*, 5 februari 2010, www.nma.nl.

		<p>g) door de Raad opgelegde boetes en 'last onder dwangsom' die aan de netbeheerder of zijn medewerkers zijn opgelegd</p> <p>h) uitgekeerde compensatie bij ernstige storingen²⁶</p> <p>i) kosten als bedoeld in artikel IXa, eerste lid, van de Wet van 23 november 2006 tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en van de Gaswet in verband met nadere regels omtrent een onafhankelijk netbeheer</p> <p>j) toevoeging aan of onttrekking uit wettelijke reserves.</p> <p>k) dotaties aan voorzieningen en vrijval van voorzieningen, met uitzondering van de forfaitaire voorziening dubieuze debiteuren²⁷.</p> <p>l) Leasekosten voor zover krachtens de op de netbeheerder van toepassing zijnde verslaggevingsregels (IFRS of BW2 Titel 9) sprake is van verplichte activering²⁸</p> <p>Deze onderdelen zijn van toepassing op kosten die de netbeheerder rechtstreeks maakt en op soortgelijke kosten die op enige wijze zijn doorberekend aan de netbeheerder door een groepsmaatschappij.</p>
93.	E / G	<p>De netbeheerder geeft de operationele kosten bruto op, in die zin dat deze operationele kosten en eventuele overige opbrengsten niet op voorhand gesaldeerd worden. De netbeheerder maakt inzichtelijk welke saldering en eliminatie plaats dient te vinden op de gebruteerde operationele kosten, teneinde de Raad in staat te stellen om de operationele kosten te berekenen voor uitsluitend die taken waarvoor de Raad een tarief vaststelt (zie randnummer 106).</p>
94.	E / G	<p>De jaarlijkse forfaitaire dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren is gebaseerd op een percentage van de omzet van artikel 16 E-wet respectievelijk artikel 10 Gaswet activiteiten, inclusief de overige omzetten, waarover incassorisico wordt gelopen. Dit percentage is afgeleid van de in het verleden gerealiseerde afschrijvingen op uitstaande debiteuren en is gesteld op 0,5 procent. Dit percentage geldt voor alle regionale netbeheerders.</p>
95.	E / G	<p>De afkoop van het incassorisico is een onttrekking aan de voorziening dubieuze debiteuren.</p> <p>Alsnog geïncasseerde vorderingen die in eerdere jaren zijn afgeboekt worden ten gunste van de voorziening dubieuze debiteuren gebracht.</p>

²⁶ Krachtens de Netcode Elektriciteit en de Aansluit- en transportvoorwaarden Gas – RNB.

²⁷ Onttrekkingen aan voorzieningen behoren wel tot de operationele kosten

²⁸ Deze kosten zijn in dat geval capex

96.	E / G	<p>De operationele kosten worden gecorrigeerd voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) geactiveerde productie eigen bedrijf en; b) aan groepsmaatschappijen doorbelaste kosten (bijvoorbeeld detachering personeelsleden), voor zover die groepsmaatschappijen behoren tot de netwerkgroep van de netbeheerder.²⁹ <p>Deze correcties zijn te beschouwen als negatieve kosten en zijn daarmee geen overige opbrengsten.</p>
4.1.4 Rubricering en toelichting operationele kosten		
97.	G	<p>De kosten van de transportdienst worden onderscheiden in transportonafhankelijke en transportafhankelijke kosten. Kosten zijn transportonafhankelijk als ze geen directe relatie hebben met de benodigde transportcapaciteit of het transportvolume. Transportafhankelijke kosten zijn alle kosten die wel een directe relatie hebben met de benodigde transportcapaciteit of het transportvolume.</p>
98.	G	<p>Onder transportonafhankelijke operationele kosten vallen in ieder geval operationele kosten:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) die worden gemaakt voor administratieve werkzaamheden; b) die worden gemaakt voor dataverwerking, alsmede de kosten voor allocatie, reconciliatie en validatie; c) die worden gemaakt voor marktfacilitering (kosten voor het beheer van het aansluitingenregister en het afhandelen van switch- en verhuisberichten); d) die worden gemaakt voor facturering; e) die worden gemaakt voor kwaliteitsbewaking van het gas; f) die worden gemaakt voor gebouwen en magazijnen niet behorende bij de netinfrastructuur; en. g) die worden gemaakt voor het opstellen van transportcontracten.
99.	G	<p>Onder transportafhankelijke operationele kosten vallen in ieder geval operationele kosten:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) die worden gemaakt bij de inkoop bij andere netbeheerders; b) die worden gemaakt voor het gastransportnet; c) kosten die worden gemaakt voor instandhouding van het gastransportnet; d) kosten die worden gemaakt voor de handhaving van het drukniveau; en e) kosten die worden gemaakt voor gebouwen en magazijnen behorende bij de netinfrastructuur;

²⁹ In het geval de netbeheerder deel uitmaakt van een groep waartoe ook rechtspersonen of vennootschappen behoren die elektriciteit of gas produceren, leveren of daarin handelen, gaat het hierbij enkel om doorbelastingen aan groepsmaatschappijen die uitsluitend handelingen of activiteiten verrichten die op enigerlei wijze betrekking hebben op of verband houden met infrastructurele voorzieningen of aanverwante activiteiten en geen elektriciteit of gas produceren, leveren of daarin handelen. Doorbelastingen aan andere groepsmaatschappijen dienen wel ongesaldeerd te worden opgegeven.

100.	E	Onder inkoop van energie en vermogen worden de kosten opgenomen inzake inkoop van energie en vermogen voor compensatie netverliezen, inzake inkoop voor het opheffen van transportbeperkingen en inzake inkoop voor de blindstroomhuishouding.
101.	E / G	Precario is de gemeentelijke belasting die betaald moet worden voor het hebben van voorwerpen op, boven of in gemeenschappelijke grond.
102.	E / G	Gedoogbelasting (ook wel: degeneratiekosten) is een door een lokale overheid geheven belasting die netwerkbedrijven betalen voor graafwerkzaamheden in gemeentegronden voor het leggen of herstellen van leidingen. Deze belasting dient ter dekking van eventuele toekomstige herstelwerkzaamheden aan gemeentegronden (bijvoorbeeld aan de weg of het wegdek). Beschadigingen aan de bodem onder de weg of het wegdek die gedurende het leggen of herstellen van leidingen ontstaan, kunnen op den duur schade aan het wegoppervlak of wegdek veroorzaken, die pas duidelijk wordt wanneer de werkzaamheden reeds zijn beëindigd. De belasting wordt berekend per vierkante kilometer aan oppervlakte van het gebied of per kilometer leiding, en wordt geheven wanneer de leiding in eerste instantie wordt gelegd en wanneer herstelwerkzaamheden worden ondernomen. Het geheven bedrag hangt doorgaans af van de kwaliteit van de ondergrond en is hoger naarmate de bodem er slechter aan toe is.

4.2 Opbrengsten

103.	E / G	De opbrengsten dienen in de volgende posten te worden gerubriceerd: a) omzet transportdiensten tariefgereguleerd; b) omzet aansluittarieven periodiek tariefgereguleerd (hierna: PAV); en c) overige opbrengsten.
104.	E / G	Onder ‘omzet transportdiensten tariefgereguleerd’ vallen: a) opbrengsten uit de door de Raad in het tariefbesluit voor het onderhavige boekjaar vastgestelde transporttarieven; b) correcties op afloopverschillen, te weten de correcties op raming van opbrengsten uit de door de Raad in het tariefbesluit voor een eerder boekjaar vastgestelde transporttarieven.
105.	E / G	Onder ‘PAV’ vallen: a) opbrengsten uit de door de Raad in het tariefbesluit voor het onderhavige boekjaar vastgestelde aansluittarieven; b) correcties op afloopverschillen, te weten de correcties op raming van opbrengsten uit de door de Raad in het tariefbesluit voor een eerder boekjaar vastgestelde aansluittarieven.

106.	E / G	<p>Onder ‘overige opbrengsten’ vallen:</p> <p>a) opbrengsten binnen het transportdomein en het aansluitdomein die <i>geen</i> betrekking hebben op activiteiten waarvoor de Raad in het tariefbesluit een maximumtarief vaststelt (bijvoorbeeld opbrengsten uit diensten waarvoor de netbeheerder op grond van de Tarievenscode een vergoeding op basis van voorcalculatorische projectkosten in rekening brengt);</p> <p>b) opbrengsten binnen het transportdomein en het aansluitdomein die niet vallen onder ‘omzet transportdiensten tarief gereguleerd’, ‘PAV’ of de opbrengsten onder 106 a). Voorbeelden hiervan zijn opbrengsten uit vergoedingen van schade aan het net en het verhaal van kosten bij fraude.</p> <p>In de productiviteitsdata dienen eventuele overige opbrengsten bruto te worden opgegeven en dienen dus niet op voorhand te worden gesaldeerd met de operationele kosten (zie randnummer 93).</p> <p>Opbrengsten die op enigerlei wijze samenhangen met desinvesteringen vallen niet onder de overige opbrengsten. De netbeheerder geeft deze opbrengsten op als onderdeel van de desinvesteringen.</p> <p>Onder overige opbrengsten vallen niet de opbrengsten die op enigerlei wijze samenhangen met de in randnummer 96 onder b bedoelde doorbelastingen aan groepsmaatschappijen die behoren tot de netwerkgroep van de netbeheerder, tenzij het gaat om opbrengsten die behoren tot de omzet transportdiensten of de omzet PAV. De netbeheerder saldeert deze kosten in de operationele kosten.</p>
107.	E / G	<p>De omzet transportdiensten en de omzet PAV worden gespecificeerd naar volumes en tarieven per afnemercategorie. De indeling naar afnemerscategorie is ontleend aan de Tarievenscode Elektriciteit respectievelijk de Tarievenscode Gas.</p> <p>De tarieven betreffen de werkelijk in het onderhavige boekjaar gehanteerde tarieven.</p> <p>De volumes zijn samengesteld uit de volgende componenten³⁰:</p> <p>a) de gefactureerde volumes voor het onderhavige boekjaar en;</p> <p>b) de aanvullende raming voor het onderhavige boekjaar.</p>
108.	E / G	<p>De gefactureerde capaciteit/volumes die zijn toegerekend aan het onderhavige boekjaar en de aanvullende raming van het volume voor het onderhavige boekjaar komen overeen met de volumes die zijn gehanteerd in de jaarrekening van de netbeheerder van het onderhavige boekjaar.</p>
	G	<p>Het capaciteitsafhankelijke deel van de omzet wordt berekend door het capaciteitstarief (TAVTc) te vermenigvuldigen met de capaciteit. Voor kleinverbruikers en</p>

³⁰ De correctie afloopverschillen dient niet tot uitdrukking te komen in de volumes

		profielgrootverbruikers wordt een rekencapaciteit gehanteerd. Deze rekencapaciteit is in de Tarieencode Gas vastgelegd ³¹ . Voor telemetriegrootverbruikers wordt de gecontracteerde capaciteit gehanteerd.
109.	E / G	Het bedrag van de correctie inzake afloopverschillen met betrekking tot de raming van voorgaand boekjaar komt overeen met het bedrag dat is verwerkt in de goedgekeurde vennootschappelijke jaarrekening van het onderhavige boekjaar ³² . De correctie inzake afloopverschillen met betrekking tot de raming van voorgaand boekjaar valt onder de omzet transportdiensten en/of de omzet aansluittarieven periodiek ³³ .
110.	E / G	In de toelichting van de productiviteitsdata zal afzonderlijk het totaalbedrag aan correcties inzake afloopverschillen 'raming van voorgaande boekjaar' worden aangegeven, dat in de weergegeven omzet is inbegrepen.

4.3 Volumes invoeding

111.	E	De netbeheerder rapporteert volumes die decentraal zijn ingebracht op zijn netwerk en die zijn toegerekend aan het onderhavige boekjaar. Deze volumes dienen te zijn ontleend aan de allocatiesystemen/-berichten en dienen op rationele wijze samen te hangen met gegevens ³⁴ die zijn gehanteerd bij het opmaken van de goedgekeurde vennootschappelijke jaarrekening van het onderhavige boekjaar.
------	---	--

³¹ Zie paragraaf 2.3.6 van de Tarieencode Gas, met referentienummer 102673-17.

³² Bij een 403-verklaring de winst- en verliesrekening van de netbeheerder zoals opgenomen in de geconsolideerde winst- en verliesrekening van het netwerkbedrijf.

³³ In de invulmodule worden de correcties afloopverschillen in een aparte tabel inzichtelijk gemaakt

³⁴ Te denken is aan: aansluitregister, activagegevens, gefactureerde transportvolumes c.q. transportcapaciteit.

Bijlage 1: Inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van de RAR 2011

Randnummer	Onderwerp	Omschrijving verschil
29	Afgrenzing domeinen	Onderscheid tussen de domeinen verder aangescherpt, figuur toegevoegd in bijlage 5.
92	Uitzonderingen op operationele kosten	De uitzonderingen op de operationele kosten zijn ook van toepassing op kosten die de netbeheerder doorbelast krijgt van een groepsmaatschappij.
92	Dotaties / vrijvallen voorzieningen	Dotaties aan en vrijvallen van voorzieningen zijn geen onderdeel van de opex.
92	Lease	Als gevolg van een aanpassing van IFRS is verduidelijkt dat voor lease in regulatorische zin de IFRS resp. de BW 2 Titel 9 systematiek gevolgd moet worden.
93, 104-106	Opbrengsten	Definities opbrengsten toegevoegd en aangescherpt. Meer duidelijkheid over de vereiste transparantie ten aanzien van salderen/eliminieren van de operationele kosten.

Bijlage 2: Elektriciteit: materiële vaste activaklassen en afschrijvingstermijnen

Afschrijvingstermijn in jaren→	geen	5	10	25	30	40	50
Actief per netvalk ↓							
Hoogspanning 150/110 KV (HS)				Condensator installaties		Installaties* en installatiegebonden gebouwen	Verbindingen en aansluitingen
Tussenspanning 50/25 KV (TS)				Condensator installaties		Installaties* en installatiegebonden gebouwen	Verbindingen en aansluitingen
Middenspanning 23/1 KV (MS)				Condensator installaties		Installaties* en installatiegebonden gebouwen	Verbindingen en aansluitingen Middenspanningsruimten
Laagspanning < 1KV (LS)							Verbindingen en aansluitingen Installaties *
Overige netwerkactiva				Overige netwerkactiva: Cyclo control zenders/ Toonfrequent zenders Tariefschakeling Telecomkabels Signaalkabels Differentiaalkabels Aansluitingen openbare verlichting	Elektriciteitsmeter t.b.v. bedrijfsgebruik		
Overige materiële activa	Terreinen	Procesondersteunende informatiesystemen	Andere vaste bedrijfsmiddelen		Gebouwen en magazijnen		

* voor componenten van installaties zie bijlage 3

Bijlage 3: Elektriciteit: componenten installaties

COMPONENTEN INSTALLATIES PER NETVLAK			
HS ↓	TS ↓	MS ↓	LS ↓
Transformatoren HS	Transformatoren TS	Transformatoren MS	Transformatoren LS
Blusspoelen	Blusspoelen	Stationsvelden	Laagspanningskabel openbare verlichting
Stationsvelden	Stationsvelden	Schakelaars	Laagspanningskasten
Smoorspoelen	Smoorspoelen	Magnefixen	Laagspanningsverdeelinrichtingen
	Schakelstations	AXA regelaars	
		Velden in schakelstations	
		Smoorspoelen	

Bijlage 4: Gas: materiële vaste activaklassen en afschrijvingstermijnen

Afschrijvingstermijn in jaren	geen	5	10	25	30	28	39	45	55
Actief									
Transportonafhankelijk									
Overige materiële activa	Terreinen	Procesondersteunende informatiesystemen	Andere vaste bedrijfsmiddelen*		Overige gebouwen** en magazijnen				
Transportafhankelijk									
Extra Hoge Druk (P 16Bar) en Hoge druk (P>200 mbar en P<16 Bar)	Terreinen				Gasdrukregelininstallaties en bijbehorende gebouwen Hogedruksets				Hoofdleidingen Afsluiters Kunstwerken Kathodische bescherming
Lage druk (P 200 mbar)	Terreinen				Gasdrukregelininstallaties en bijbehorende gebouwen			Hoofdleidingen Afsluiters Kunstwerken	
Overige netwerk activa				Overige netwerk activa					
Gasmeters					Gasmeters t.b.v. bedrijfsgebruik EVHI***				
Overige materiële activa		Procesondersteunende informatiesystemen							
Activa Gasaansluitingen									
Alle aansluitingen						Investerings vóór 2009	Investerings vanaf 2009		

* Hieronder valt in ieder geval telemetrie ten behoeve van bedrijfsgebruik.

** Gebouwen niet zijnde gebouwen behorende bij gasdrukinstallaties.

*** Elektronisch Volume Herleidings Instrument.

Bijlage 5: Afgrenzing activiteiten / taken

Holding												
Netbeheerder											Overige activiteiten (Art. 17.2/17.3 E-wet/Art. 10b.2/10b.3 Gaswet)	
Gereguleerde activiteiten (= wettelijke taken) Art. 16 E-wet/Art. 10 Gaswet											Commerciële activiteiten netbeheergerelateerd (Art. 17.1 E-wet/Art. 10b.1 Gaswet)	
(Wettelijke taken) E					(Wettelijke taken) G							
Transportdienst/-domein en aansluitdienst/-domein (RAR E/G)			Meetdienst/-domein (RAR Meetdomein E)		Transportdienst/-domein (RAR E/G)			Aansluitdienst/-domein (RAR E/G)		Meetdienst/-domein (RAR Meetdomein G)		
p * q en afloopverschillen	Alle omzetten en vergoedingen m.u.v. p*q en afloopverschillen				p * q en afloopverschillen	Alle omzetten en vergoedingen m.u.v. p*q en afloopverschillen		p * q en afloopverschillen	Alle omzetten en vergoedingen m.u.v. p*q en afloopverschillen			
Tariefge-reguleerd	Tariefge-reguleerd	Niet tariefge-reguleerd	Tariefge-reguleerd	Niet tariefge-reguleerd	Tariefge-reguleerd	Tariefge-reguleerd	Niet tariefge-reguleerd	Tariefge-reguleerd	Tariefge-reguleerd	Niet tariefge-reguleerd	Tariefge-reguleerd	Niet tariefge-reguleerd

In CODATA aangeleverde opex en overige opbrengsten

Kosten en opbrengsten relevant ivm tariefregulering transport- en aansluitdienst

In CODATA aangeleverde overige opbrengsten die gesaldeerd moeten worden ten behoeve van de tariefregulering transport- en aansluitdienst

In CODATA aangeleverde operationele kosten die geëlimineerd moeten worden ten behoeve van de tariefregulering transport- en aansluitdienst